

EĞİTİM İZLEME RAPORU

ÖĞRETMENLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ

2022

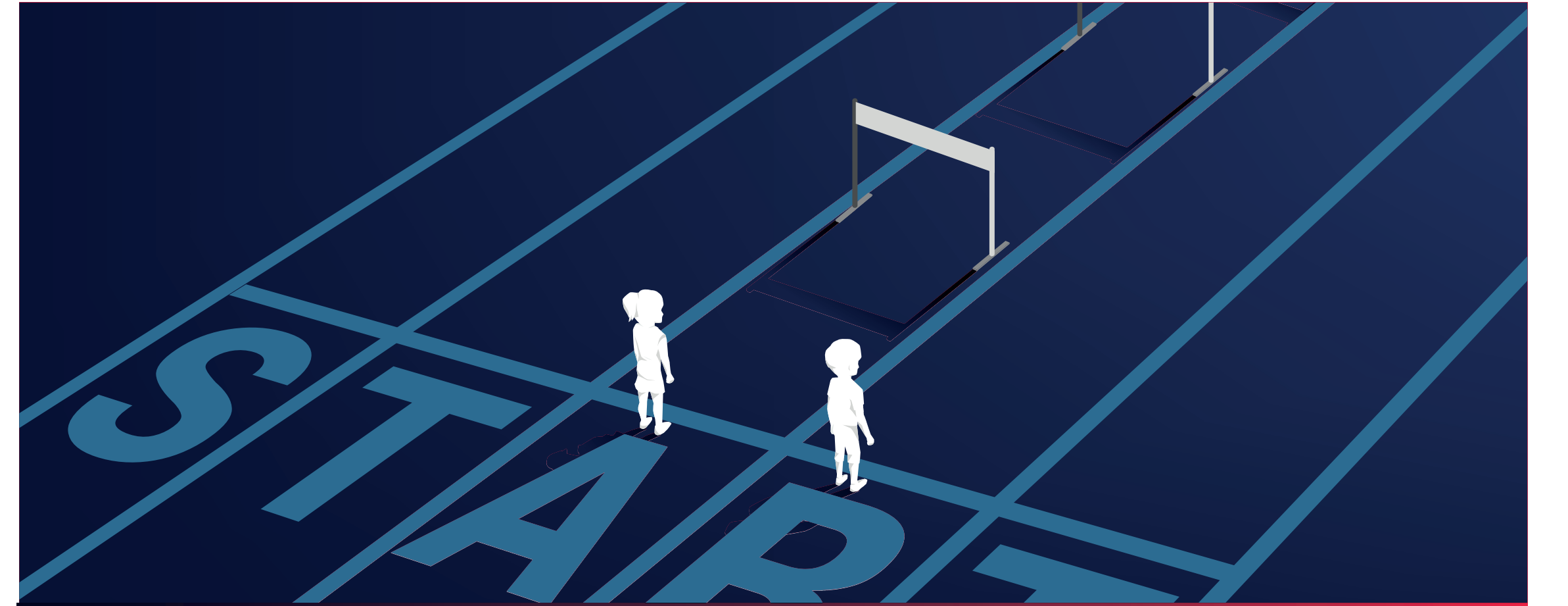
EĞİTİM ALAN İZLEME RAPORU HAKKINDA

2022 EĞİTİM GÜNDEMİ

2022'DE EĞİTİMİN TEMEL GÖSTERGELERİ

ÖĞRETMENLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ DOSYASI

YAYINLANMIŞ EĞİTİM İZLEME RAPORLARI

Eğitim İzleme Raporu 2022

Amaç

Türkiye’de eğitimde bir yıl boyunca yaşanan gelişmeleri izlemek, anlamak, açıklamak ve böylece eğitime ilişkin politika karar, uygulama ve yansımaların anlaşılmasında kamuoyu ile karar alıcılar arasında bir köprü olmayı amaçlamaktadır.

Kapsam

- Genel Görünüm
- Öğretmenliğin Dönüşümü

2022'de Eğitim Gündemi

COVID-19 Sonrası Dönemin Başlangıcı

- Öğretmenlikle ilgili gelişmeler
- Eğitimin niteliğini artırmaya yönelik çalışmalar
- Mesleki gelişimle ilgili uygulamalar

2022'de Öğretmenlikle İlgili Gelişmeler

- 🔍 Öğretmenlik Meslek Kanunu – 2 Şubat 2022
- 🔍 Öğretmenlik Kariyer Basamakları Yönetmeliği -12 Mayıs 2022
- 🔍 Öğretmenlik Kariyer Basamakları Yazılı Sınavı - 19 Kasım 2022
- 🔍 Özel Okul Öğretmenlerinin Durumu
- 🔍 Pedagojik Formasyon Uygulaması
- 🔍 Öğretmenler ve Okul Yöneticilerinin Mesleki Gelişimi

2022'de Eğitimin Niteliđini Artırmaya Yönelik Gelişmeler

- 🔍 Temel Eğitimde 10 Bin Okul Projesi
- 🔍 Mesleki Eğitimde 1000 Okul Projesi
- 🔍 Kütüphanesiz Okul Kalmayacak Projesi
- 🔍 Ücretsiz Yardımcı Kaynak Dağıtımı
- 🔍 Üniversiteye Giriřte Baraj Puanının Kaldırılması
- 🔍 Okul Bazlı Bütçe Uygulaması

2022'de Öğretmenler ve Okul Yöneticilerinin Mesleki Gelişimine Yönelik Çalışmalar

Okul Bazlı Mesleki Gelişim Bütçesi – 282 milyon (toplam)

Okul Temelli Mesleki Gelişim Projesi – 210 milyon

Mesleki Gelişim Toplulukları – 17 milyon

250 tl/öğretmen

Öğretmen-Yönetici Hareketlilik Programı – 25 milyon

5000 tl/okul

Diğer Mesleki Gelişim Programları – 30 milyon

Okul Yöneticileri Mesleki Gelişim Programı – 120 saat

Ana Bölüm

1. Genel Görünüm
2. Çocuklar ve Gençler
3. Eğitime Erişim
4. Eğitim Ortamları
5. Eğitimin Bütçesi ve Finansmanı
6. İnsan Kaynağı
7. Yükseköğretim
8. Eğitimin Çıktıları
9. Eğitimde Eşitsizlikler
10. Örgütlenme ve Kurumlar

2022'de öğrenci sayısı yaklaşık %15 arttı

Öğrenci Sayıları (2016/17-2021/22)

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	Eğilim
Okul Öncesi	1.326.123	1.501.088	1.564.813	1.629.720	1.225.981	1.885.004	
İlkokul	4.972.430	5.104.599	5.267.378	5.729.945	5.328.391	5.433.901	
Ortaokul	5.554.415	5.590.134	5.627.075	5.701.564	5.212.969	5.293.067	
Ortaöğretim	5.849.970	5.689.427	5.649.594	5.630.652	6.318.602	6.543.599	
Toplam	17.702.938	17.885.248	18.108.860	18.241.881	18.085.943	19.155.571	

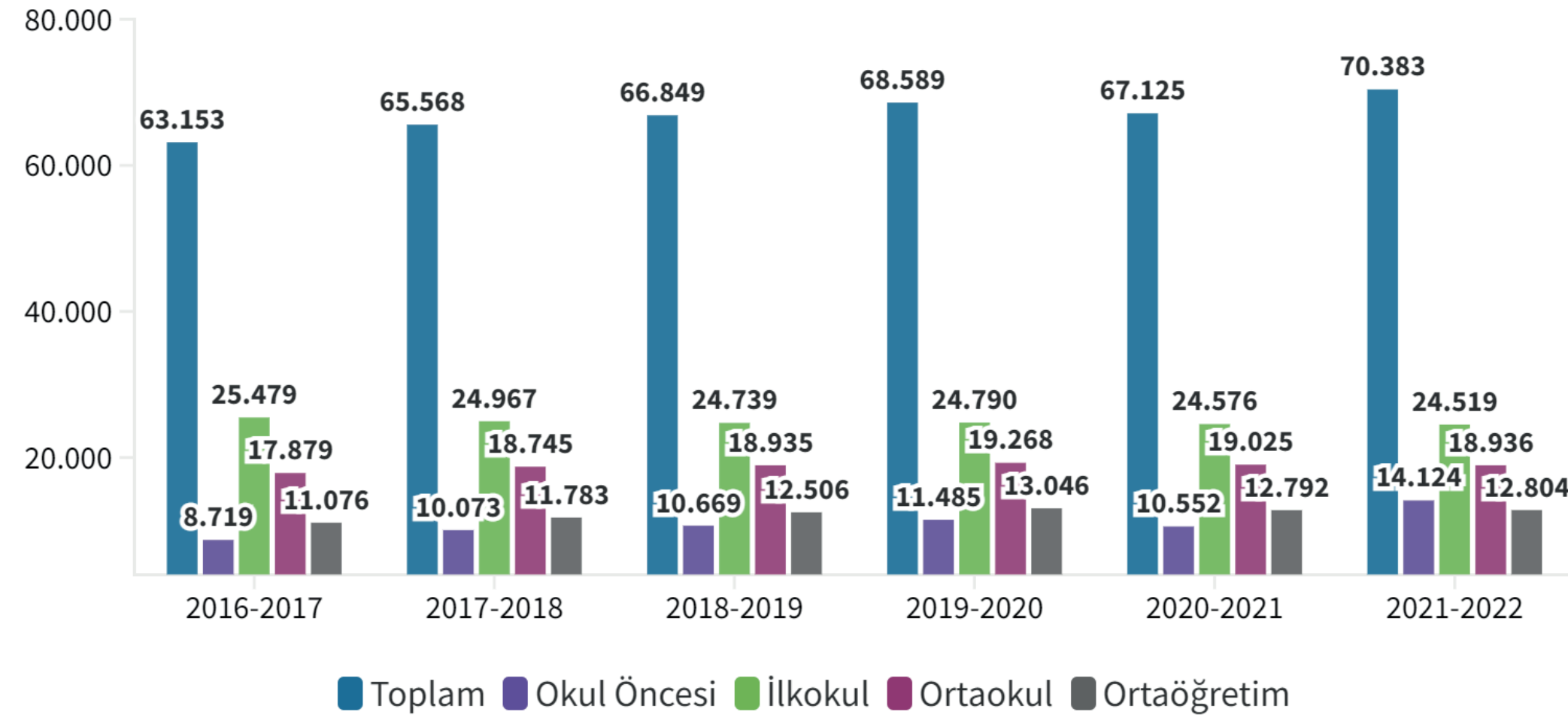
Öğretmen Sayıları (2016/17-2021/22)

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	Eğilim
Okul Öncesi	38.963	45.135	51.143	56.218	52.461	63.142	
İlkokul	292.878	297.176	300.732	309.247	306.937	310.477	
Ortaokul	324.350	339.850	354.198	371.590	370.798	376.747	
Ortaöğretim	333.040	347.969	371.234	380.631	382.109	389.397	
Toplam	989.231	1.030.130	1.077.307	1.117.686	1.112.305	1.139.763	

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2022 , Not: Resmî ve özel okullardaki toplam öğretmen sayıları verilmiştir.

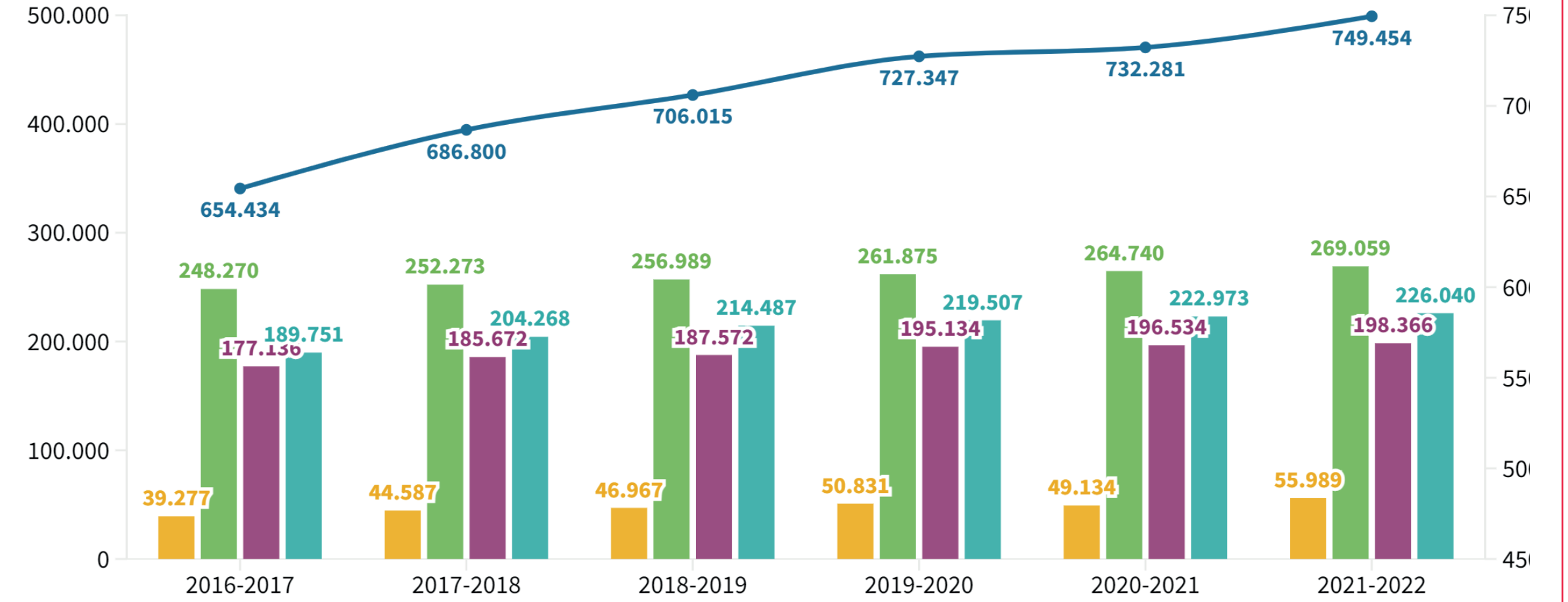
2022'de okul ve derslik sayısı yaklaşık %3 arttı

Okul Sayıları (2016/17-2021/22)

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2022

Not: Resmî ve özel okul sayılarının toplamı verilmiştir.

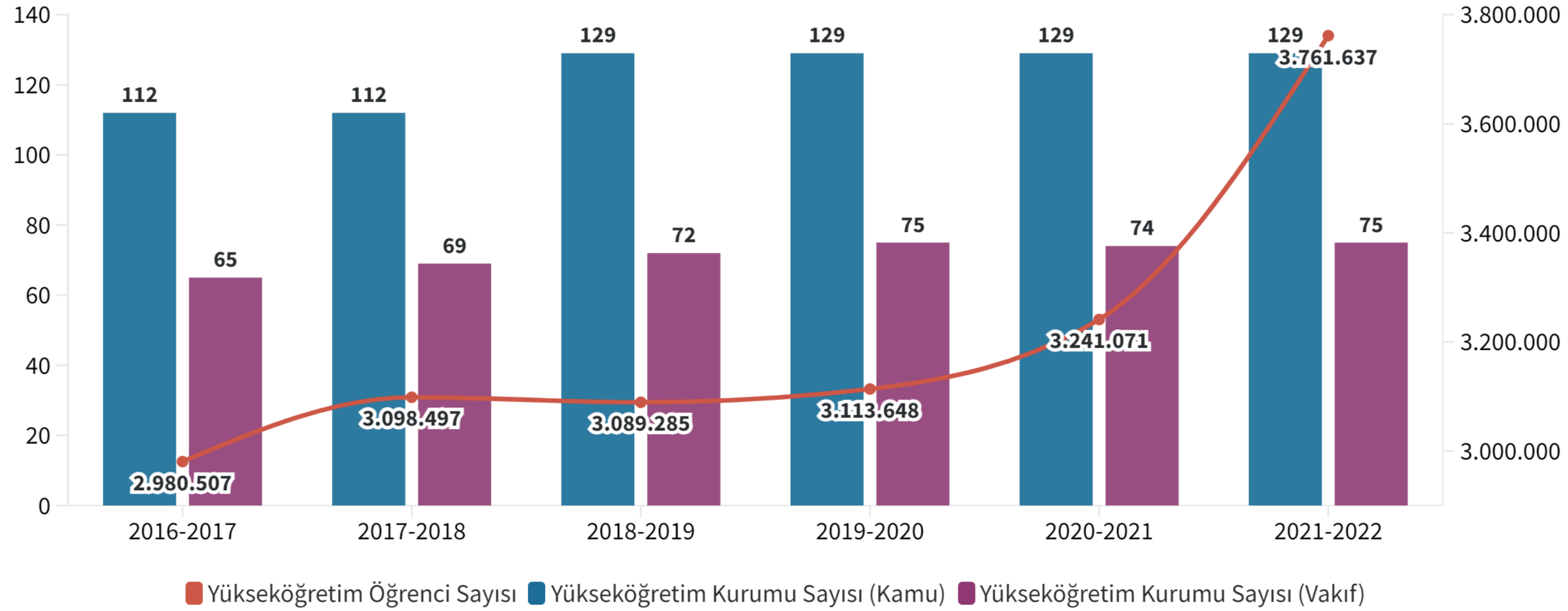
Derslik Sayılarının Grafiği (2016/17-2021/22)

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2022

Not: Resmî ve özel okul sayılarının toplamı verilmiştir.

2022'de örgün eğitim öğrenci sayısı yaklaşık %15 arttı

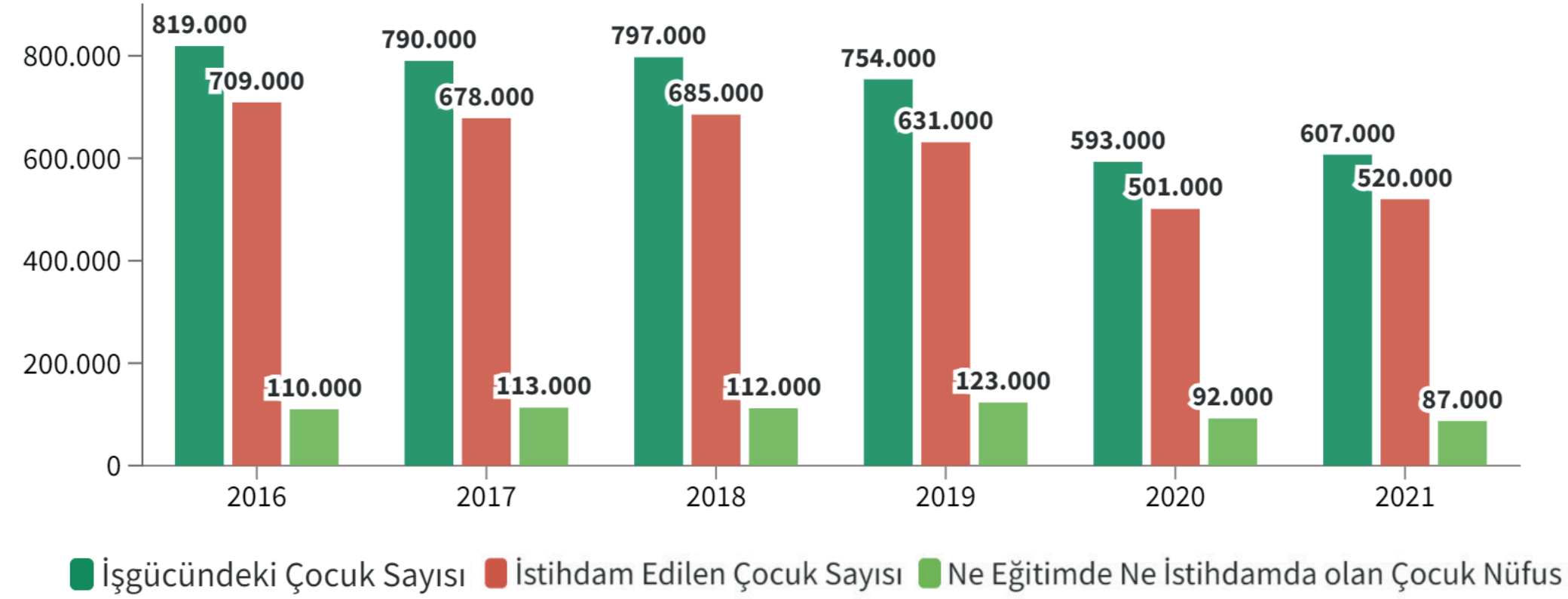
Yükseköğretim Kurum ve Öğrenci Sayıları (2016/17-2021/22)

Kaynak: YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri, 2022

Not: Kamu ve vakıf yükseköğretim kurumlarındaki toplam sayı verilmiştir.

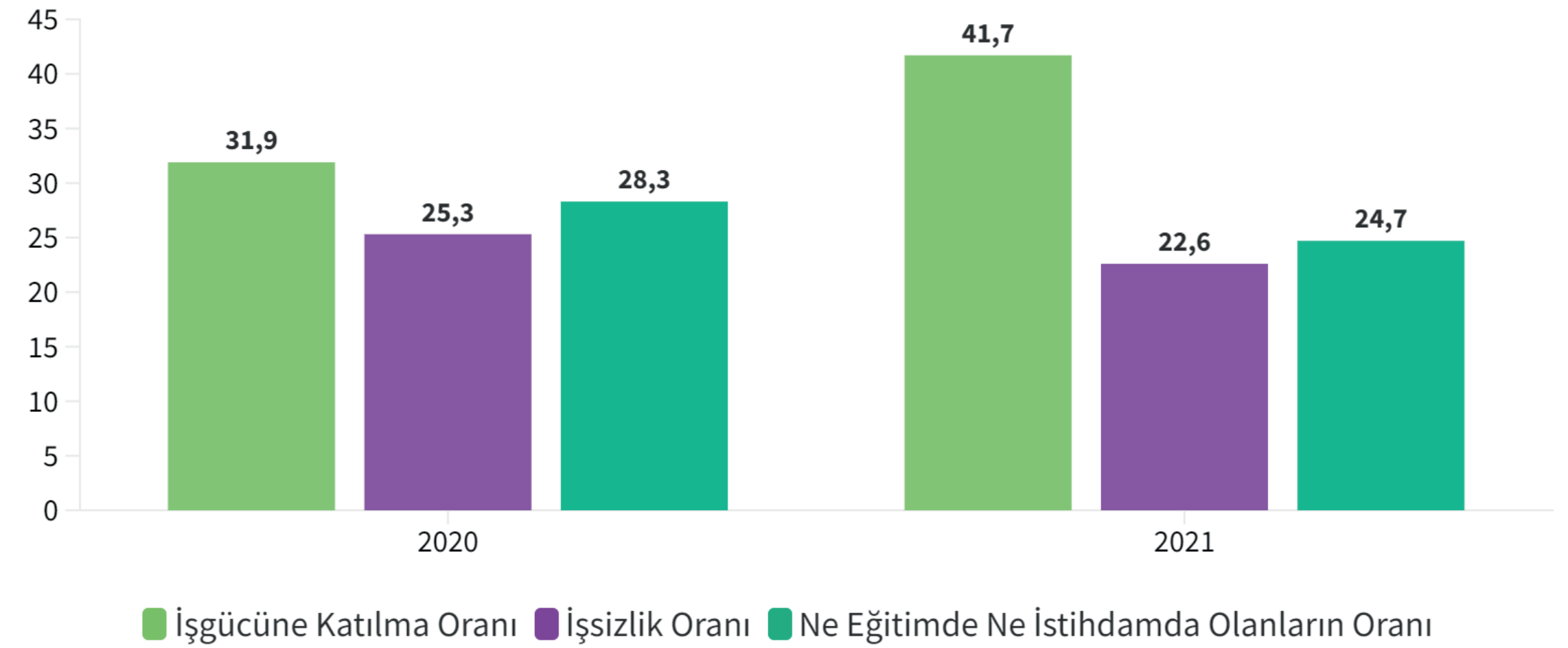

İşgücündeki çocuk sayısında son 5 yılda yaklaşık % 30 azalma oldu

15-17 Yaş Aralığında Kurumsal Olmayan Çocuk Nüfusun İşgücü Durumu (2016-2021)

Kaynak: TÜİK, İstatistiklerle Çocuk, 2021

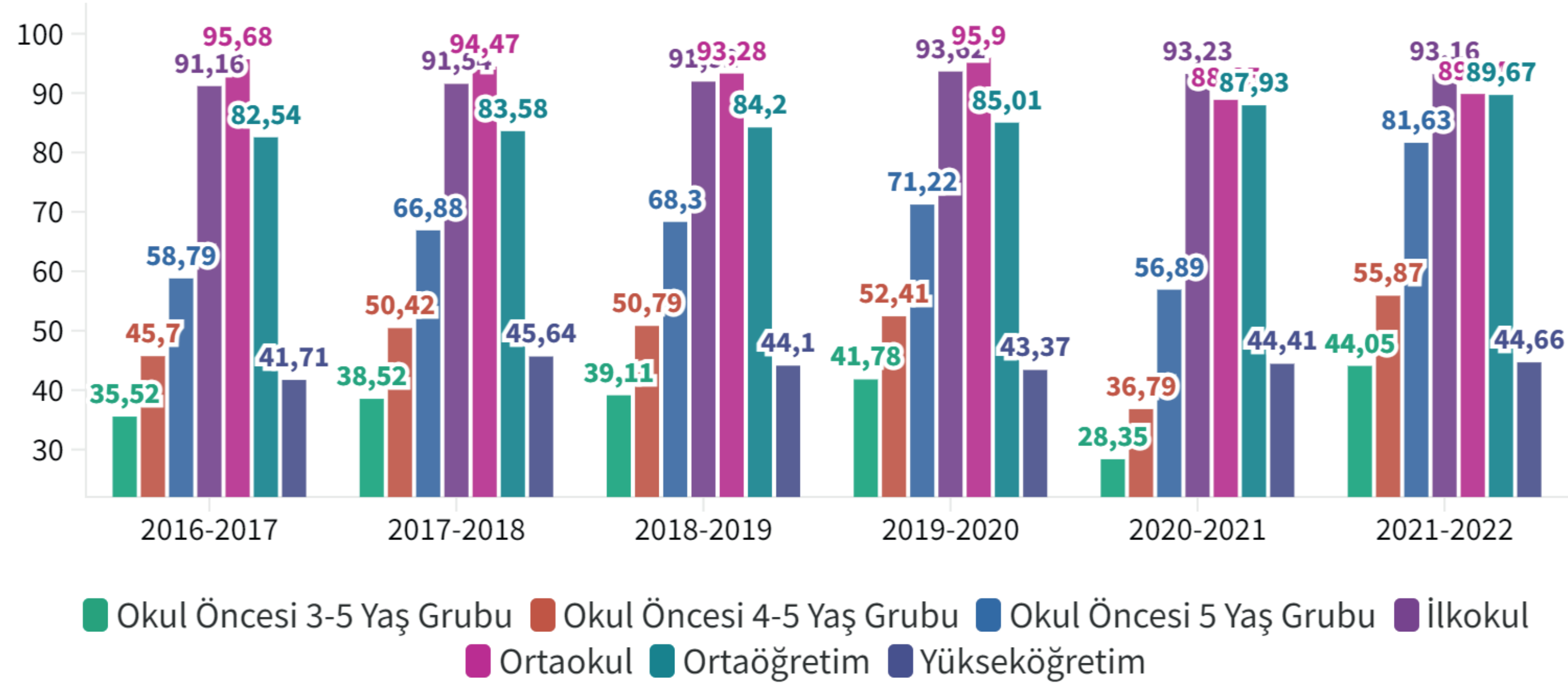

15-24 Yaş Aralığında Kurumsal Olmayan Nüfusun İşgücü Durumu (% 2020 & 2021)

Kaynak: TÜİK, İstatistiklerle Gençlik, 2020 & 2021

Okul öncesinde ve ortaöğretimde okullaşma oranı yükseldi

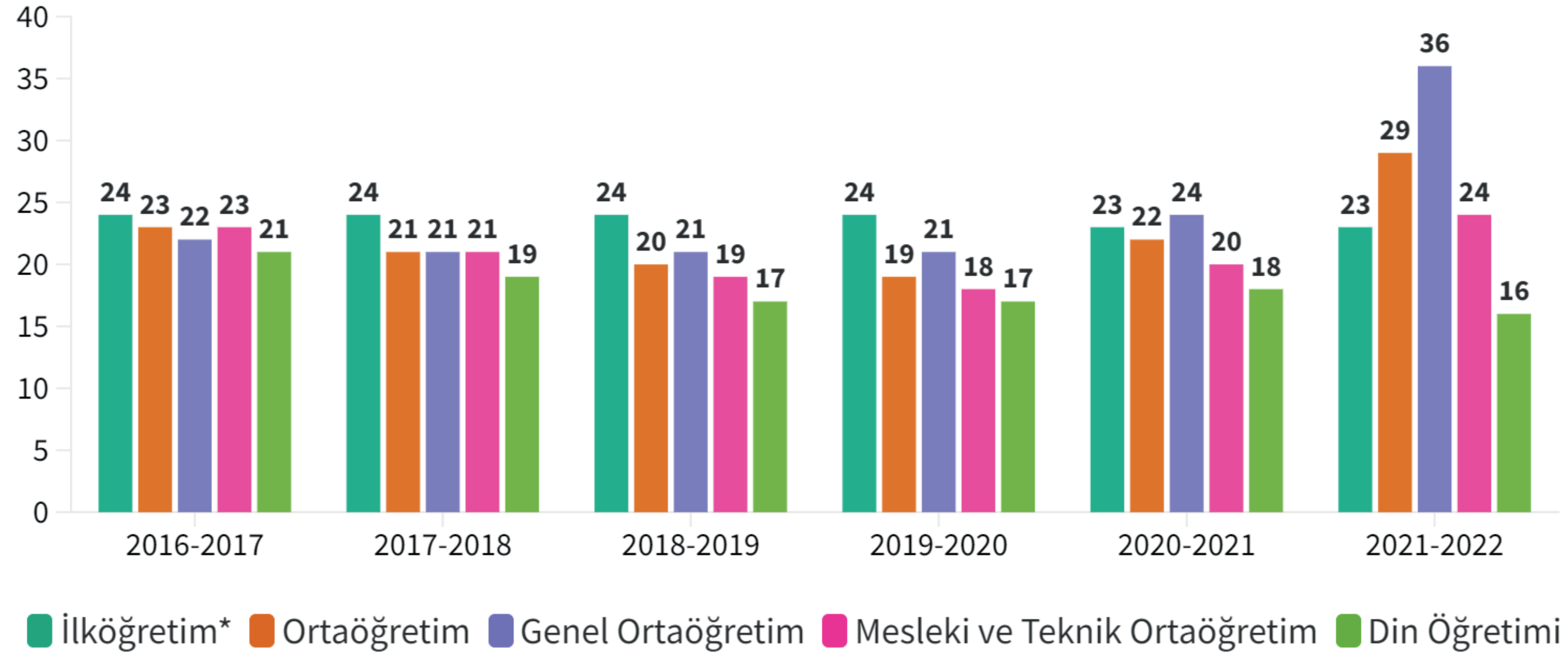

Kademelere Göre Net Okullaşma Oranları (% , 2016/17-2021/22)

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2022; YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri, 2022

Okul öncesi ve ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı arttı

Kademelere ve Lise Türlerine göre Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2022

*İlkokul ve ortaokul birlikte değerlendirilmiştir.

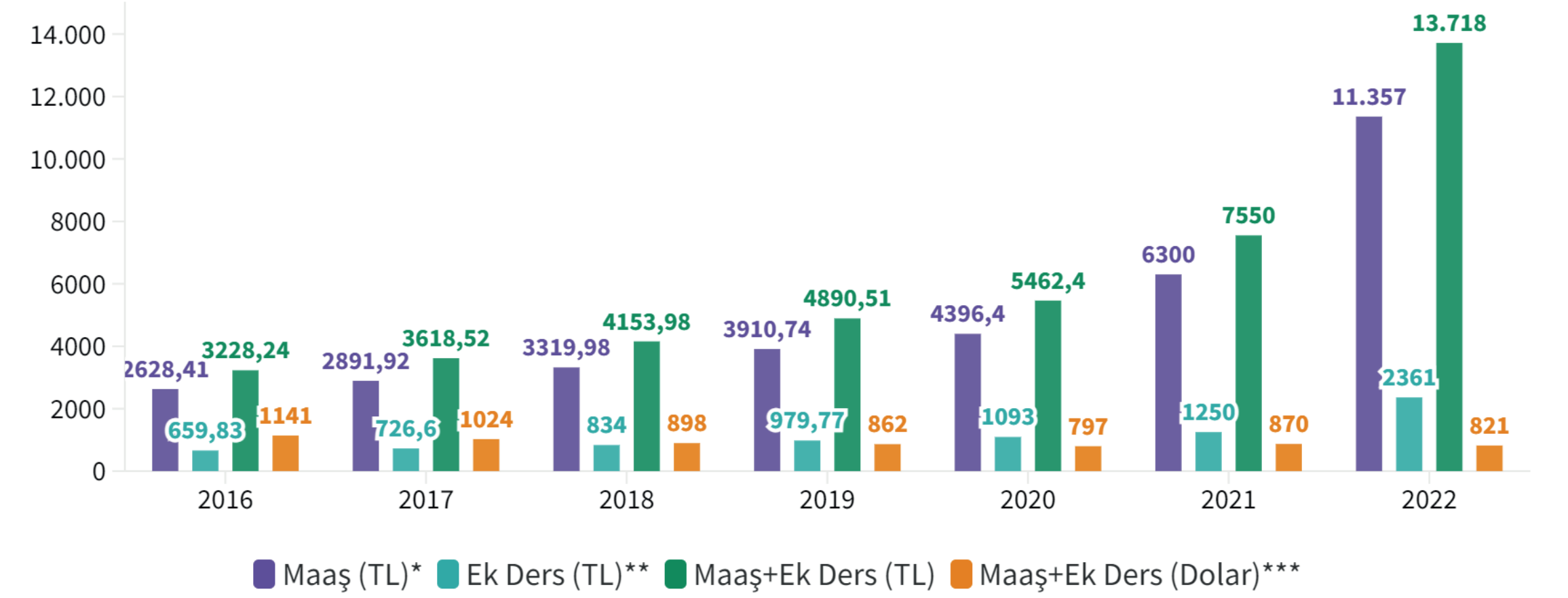
Son 5 yılda öğrenci başına düşen harcama ve öğretmen maaşları yaklaşık %30 azaldı

Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Başına Eğitim Harcaması (TL/\$, 2016-2022)

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	Eğilim
Okul Öncesi	TL	7.062	7.328	8.804	9.886	10.311	10.696	
	*Dolar	2.452	2.075	1.956	1.765	1.516	1.243	
İlkokul	TL	5.505	5.782	6.854	8.914	9.332	11.626	
	*Dolar	1.911	1.637	1.523	1.591	1.372	1.351	
Ortaokul	TL	5.569	5.846	7.296	9.127	9.503	12.539	
	*Dolar	1.933	1.656	1.621	1.629	1.397	1.458	
Ortaöğretim	TL	7.256	8.750	11.194	12.826	12.495	14.467	
	*Dolar	2.519	2.478	2.487	2.290	1.837	1.682	
Yükseköğretim	TL	13.487	13.652	16.845	18.830	20.774	28.597	
	*Dolar	4.682	3.867	3.743	3.362	3.055	3.325	

*İlgili yılın 1 Temmuz tarihli Merkez Bankası döviz kuru esas alınmıştır.

Kaynak: TÜİK, Eğitim Harcamaları, 2021

Yıllara Göre Kadrolu Öğretmen Maaşları (TL/\$, 2016-2022)

*1. derece 4. kademe esas alınarak aile ve çocuk yardımı eklenmeksizin ele geçen net maaş baz alınmıştır.

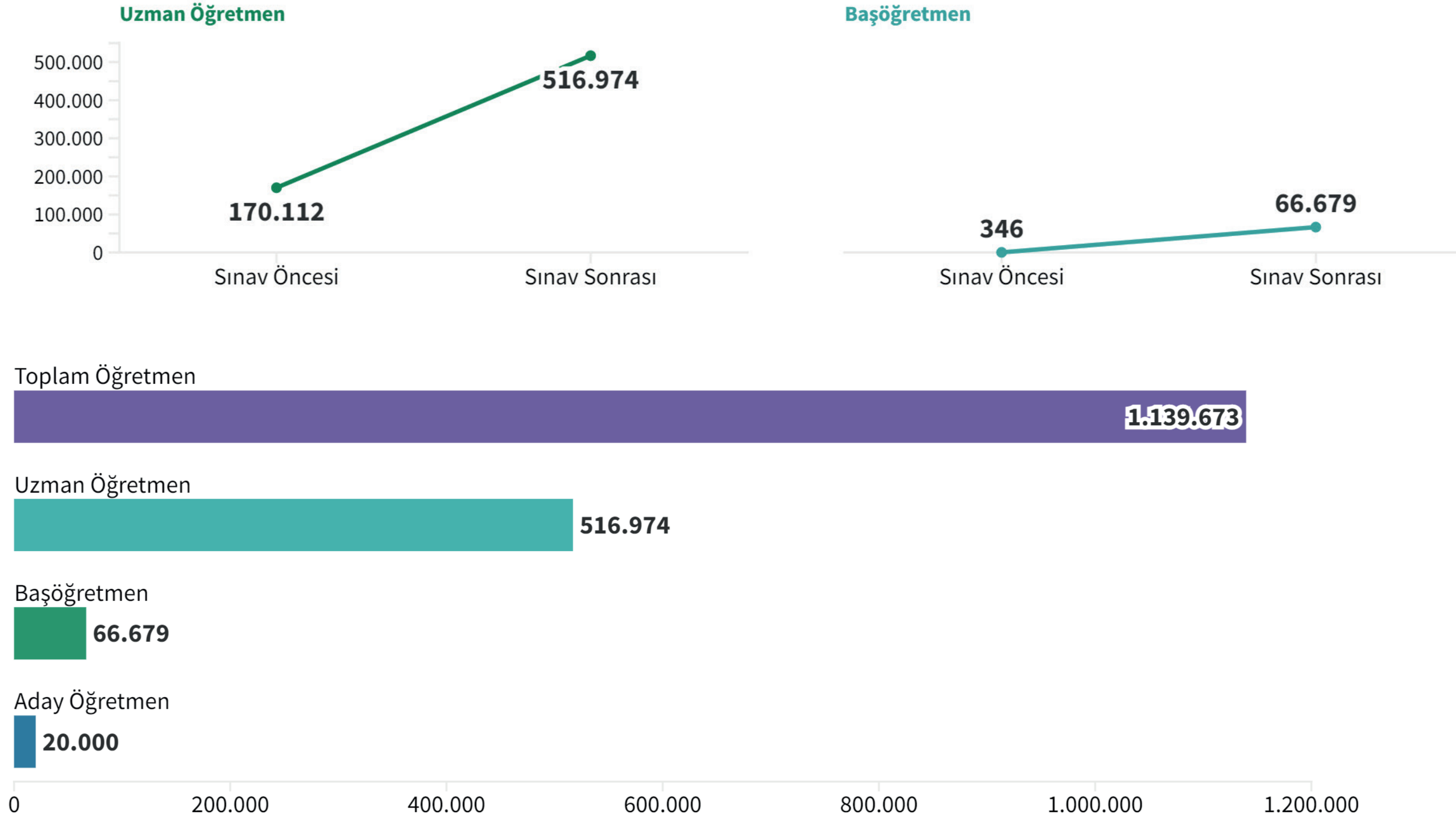
**Ek ders ücretleri 39,35TL/saat baz alınarak 60 saat üzerinden hesaplanmıştır.

***İlgili yılın 1 Temmuz tarihli Merkez Bankası döviz kuru esas alınmıştır.

Kaynak: MEB, Bütçe Sunuşu, 2022

Kariyer uygulaması başladı

Öğretmenlerin Kariyer Basamaklarına Göre Sayıları (2021/22)

Kaynak: MEB, 2022a

Öğrenci sayıları, uzaktan ve ikinci öğretimde düşerken örgün öğretimde yaklaşık %15 oranında arttı

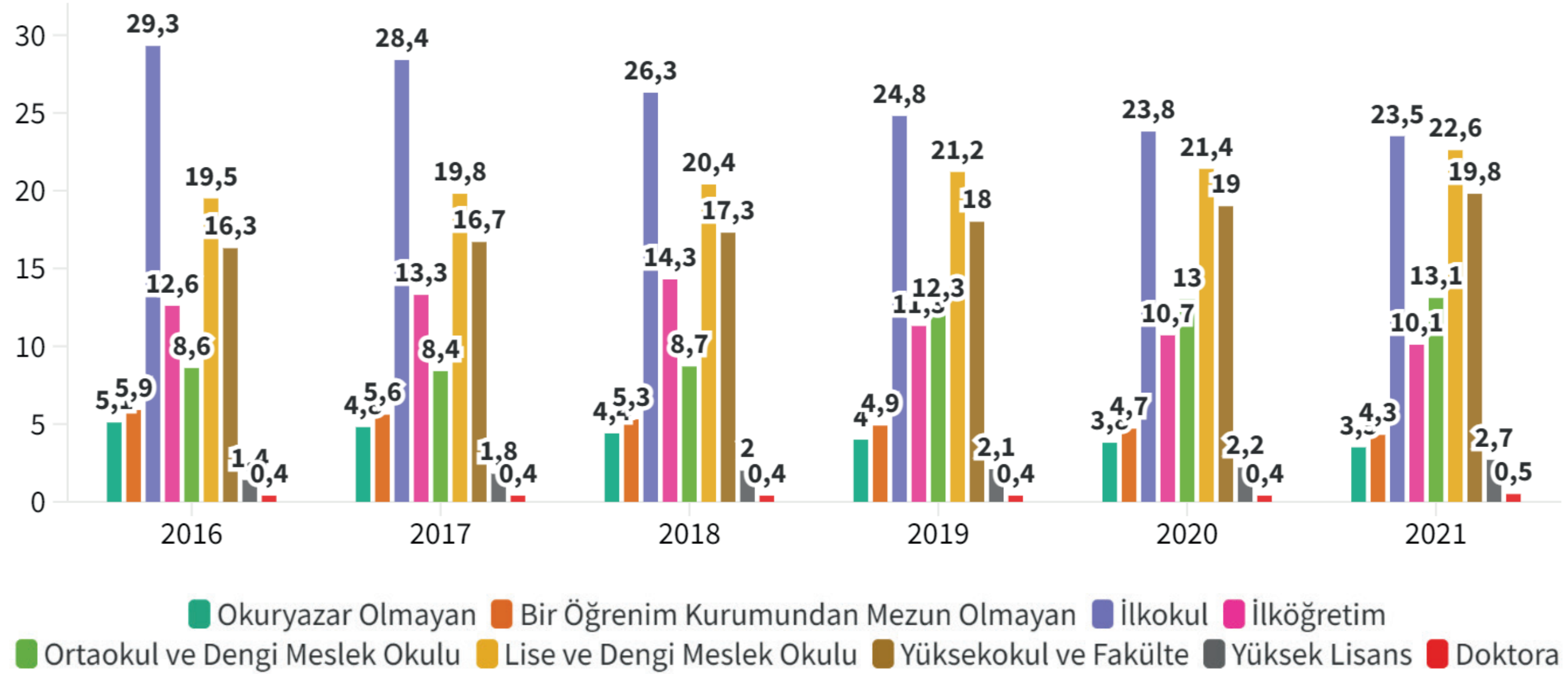
Yıllara ve Kademelere Göre Öğrenci Sayıları

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	Eğilim
Ön lisans	2.555.926	2.768.757	2.829.430	3.002.964	3.114.623	3.250.101	
Lisans	4.071.579	4.241.841	4.420.299	4.538.926	4.676.657	4.579.047	
Yüksek Lisans	480.215	454.673	394.174	297.001	343.564	358.371	
Doktora	91.267	95.100	96.199	101.242	106.148	109.540	
İkinci Öğretim	819.803	789.185	687.829	626.684	560.223	471.328	
Açık öğretim	3.306.797	3.586.216	3.880.931	2.096.720	4.359.034	4.454.128	
Uzaktan Öğretim	91.880	86.473	82.457	71.736	65.455	81.194	
Uluslararası Öğrenci	108.076	125.038	154.505	185.047	224.028	260.151	
Uluslararası Öğrencilerin Toplam Örgün Öğrenciye Oranı (%)	1,50	1,65	1,44	2,54	3,03	3,13	
Toplam Örgün Öğrenci Sayısı	7.198.987	7.560.371	7.740.102	7.940.133	8.240.992	8.297.059	

Kaynak: YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri, 2022

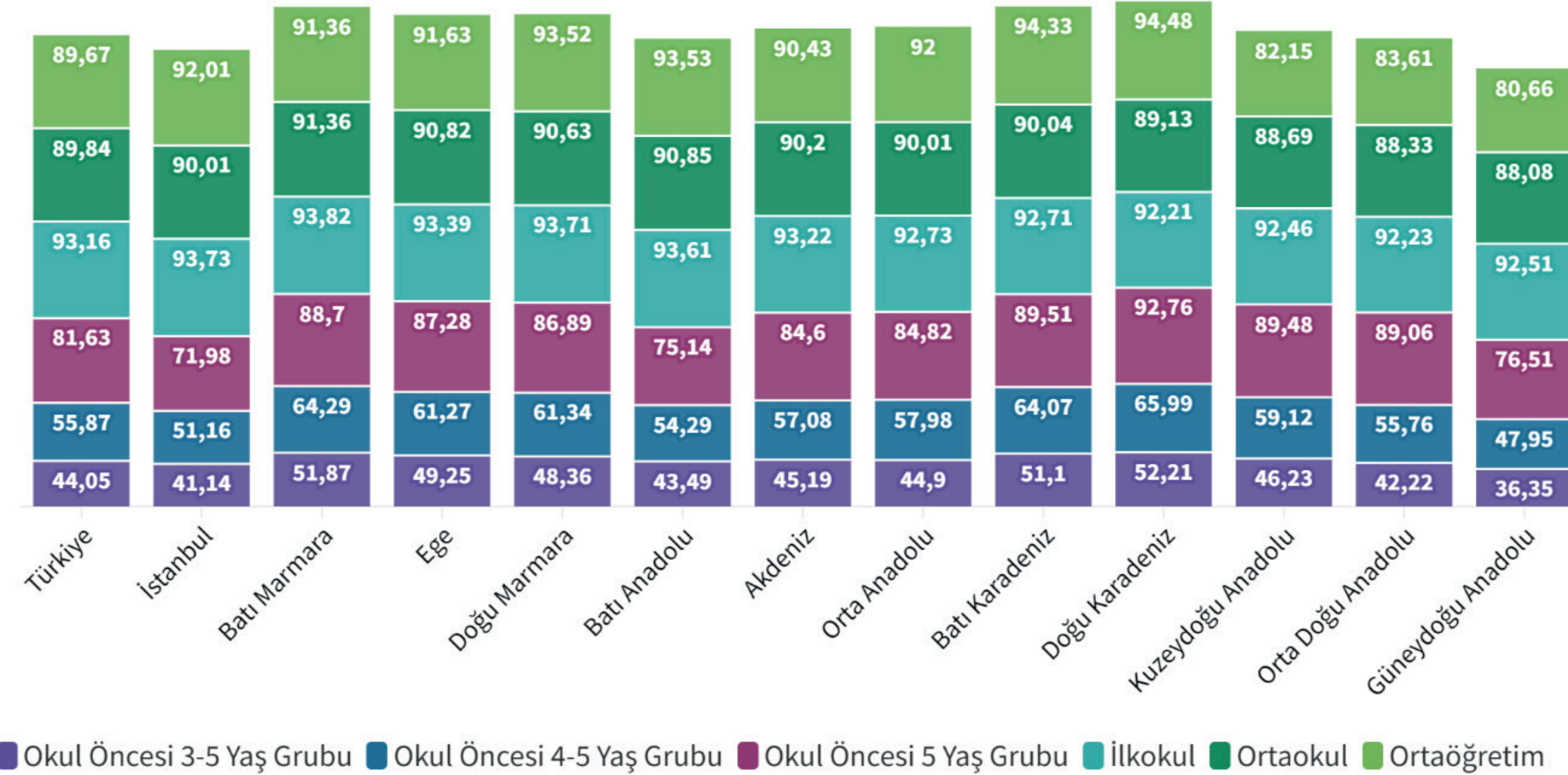
Lise ve üstü mezun oranı % 37,6'dan %45,5'e yükseldi. Yüksek lisans mezun sayısı % 20 arttı

Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre 25+ Yaş Nüfusun Dağılımı (% , 2016-2021)

Kaynak: TÜİK, Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Nüfusun Dağılımı, 2022

Ortaöğretimde en düşük okullaşma Güneydoğu, Orta Doğu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde olurken okul öncesinde en düşük okullaşma İstanbul, Batı Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde oldu

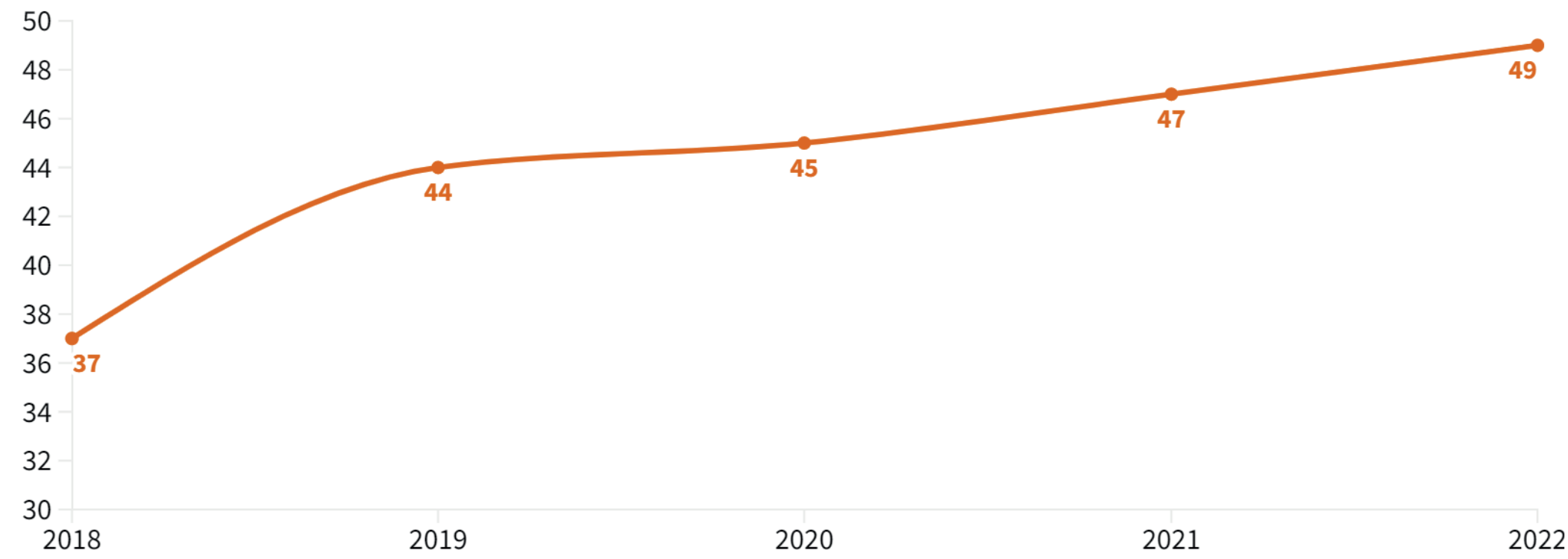

Bölgelere Göre Net Okullaşma Oranları (2021-22)

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri

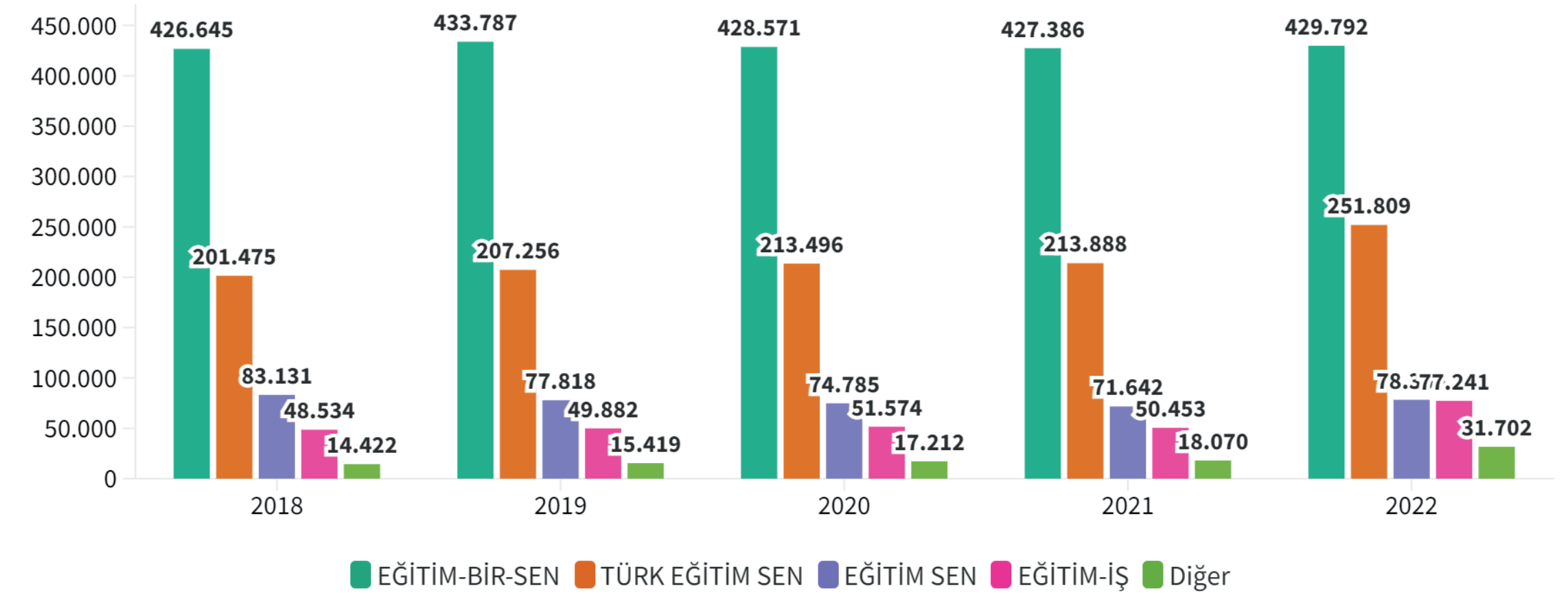

Sendikalařma % 11 arttı. Sendikalařma eřitlendi

Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmet Kolundaki Sendika Sayısı (2018-2022)

Kaynak: T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmet Kolundaki Üye Sayısı (2018-2022)

Kaynak: T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

ÖĞRETMENLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ

Öğretmenliğin Dönüşümünün Parametreleri, *İbrahim Hakan Karataş*

Öğretmenliğin Toplumsal Konum ve İtibarının Değişimi, *Lütfi Sunar*

Öğretmenliğin Dönüşen İşlevi: Öğretmenlikte Misyon Değişimi, *Arife Gümüş Sarı*

Öğretmen Yetiştiren Kurumların Mevcut Durumu, Yapısı ve Sorun Alanları, *Murat Polat*

Öğretmenlik Meslek Kanunu ve Kariyer Sınavı, *Murat Bülbül*

Öğretmenlik Mesleğinde Kariyer ve Öğretmenlik Tabanlı Uzmanlıklar, *Yasemin Oğuz Coşkun*

Öğretmenlerin Mesleki Öğrenme Süreçlerinde Topluluk Yaklaşımı: Öğretmen Ağları, *Emre Er*

Özel Sektörde Öğretmenliğin Dönüşümü, *Ali Özdemir, Nuray Karagöz*

Çalışma Hayatı ve Ücretler Açısından Türkiye’de Öğretmenlik, *Yusuf Alpaydın, Kürşad Kültür*

ÖĞRETMENLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ

Öğretmenlik Kariyer Basamakları Uygulamasına Yönelik Gelişmelerin Tarihi Seyri	
30.06.2004	Öğretmenlik Kariyer Basamakları'na ilişkin ilk kanuni düzenleme yapıldı.
13.08.2005	Öğretmenlik Kariyer Basamakları'nda Yükselme Yönetmeliği yayımlandı.
27.11.2005	Öğretmenlik Kariyer Basamakları sınavı ilk kez uygulandı.
21.05.2008	Anayasa Mahkemesi uygulamayı iptal etti.*
3.02.2022	Öğretmenlik Meslek Kanunu çıkarıldı.
12.05.2022	Aday Öğretmenlik ve Öğretmenlik Kariyer Basamakları Yönetmeliği yayımlandı.
18.07.2022	Çevrimiçi uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik eğitimleri açıldı.
19.11.2022	Uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik yazılı sınavı yapıldı.

* Anayasa Mahkemesi'nin 21/05/2008 tarihli ve E.: 2004/83, K.: 2008/107 sayılı kararı ile; bu maddeye 30/06/2004 tarihli ve 5204 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen bu fıkrada yer alan "hizmet içi eğitim" ibaresi iptal edilmiş olup, iptal kararının Resmî Gazete'de yayım tarihi olan 18/3/2009 tarihinden başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNDE KARIYER VE ÖĞRETMENLİK TABANLI UZMANLIKLAR

Yasemin Oğuz Çoşkun

Öğretmenlik Mesleğinde Kariyer ve Öğretmenlik Tabanlı Uzmanlıklar

Tobias ve Baffert (2010)

- Akademik bir çalışma ile edinilmiş olma
- Standartlarının olması
- Yeterliliklerin sürekli kontrolü ve ihtiyaca göre iyileştirme
- Toplumsal statü ve ekonomik getiri
- Meslek mensuplarına belli ölçüde bağımsızlık ve özerklik

Myers (1973), Özdemir ve Yalın (1998)

- Kuramlara dayalı bilimsel bilgi temeline dayanması
- Diploma ya da sertifika ile belgelenebilir olması
- Hizmet üretmesi
- Mesleki gelişimi destekleyici performans ölçütlerinin olması

Araştırmanın Kapsamı

- 🔍 Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikler
- 🔍 Öğretmenlik mesleği ve kariyer
- 🔍 Mesleki gelişim aşamaları bağlamında öğretmenlik kariyer evreleri
- 🔍 Mevzuat kaynaklı öğretmenlik kariyer basamakları
- 🔍 İkinci görev, görevde yükselme, kadro değişikliği bağlamında öğretmenlik kariyer basamakları
- 🔍 Öğretmenlik temelli uzmanlıklar
- 🔍 Bu uzmanlıkların öğretmenlik yeterlikleri ile örtüşme durumu
- 🔍 Bu uzmanlıklar öğretmenleri için bir kariyer mi?

Öğretmenlik Mesleğinin Gerektirdiği Yeterlikler

Öğretmen Standartları

Öğretmenlik Mesleği
Ölçütleri

Öğretmen Eğitimi

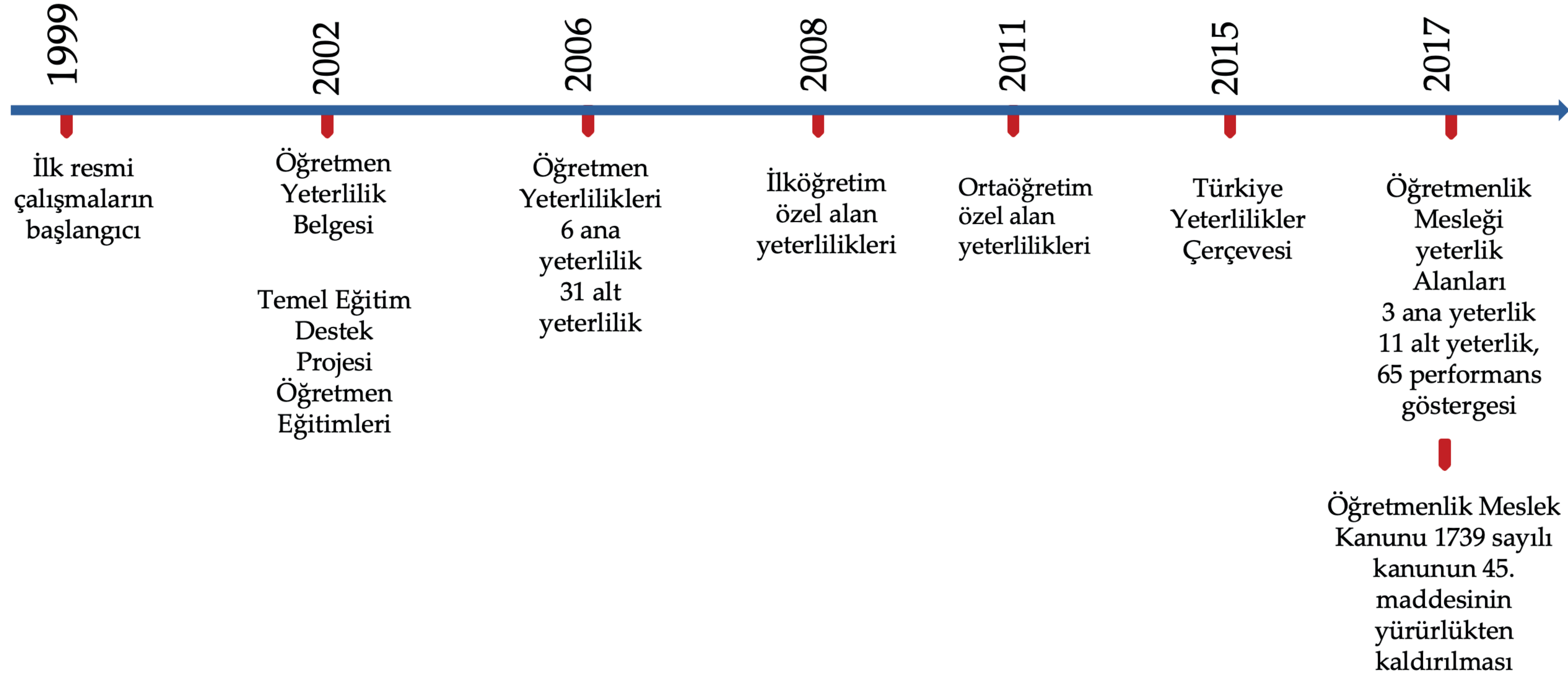
Çağdaş Öğretmen
Profili

Öğretmenlik Mesleği
Standartları

MEB, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri, 2017

Öğretmenlik Mesleğinin Gerektirdiği Yeterlikler Türk Eğitim Sistemi

Öğretmenlik Mesleği Yeterlik Alanları

A. Mesleki Bilgi	B. Mesleki Beceri	C. Tutum ve Değerler
A1. Alan Bilgisi Alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir.	B1. Eğitim Öğretimi Planlama Eğitim öğretim süreçlerini etkin bir biçimde planlar.	C1. Milli, Manevi ve Evrensel Değerler Milli, manevi ve evrensel değerleri gözetir.
A2. Alan Eğitimi Bilgisi Alanının öğretim programına ve pedagojik alan bilgisine sahiptir.	B2. Öğrenme Ortamları Oluşturma Bütün öğrenciler için etkili öğrenmenin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlar.	C2. Öğrenciye Yaklaşım Öğrencilerin gelişimini destekleyici tutum sergiler.
A3. Mevzuat Bilgisi Birey ve öğretmen olarak görev, hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.	B3. Öğretme ve Öğrenme Süreçlerini Yönetme Öğretme ve öğrenme süreçlerini etkili bir şekilde yürütür.	C3. İletişim ve İş Birliği Öğrenci meslektaş, aile ve eğitimin diğer paydaşları ile etkili iletişim ve iş birliği kurar.
	B4. Ölçme ve Değerlendirme Ölçme ve değerlendirme yöntem, teknik ve araçlarını amacına uygun kullanır.	C4. Kişisel ve Mesleki Gelişim Öz değerlendirme yaparak, kişisel ve mesleki gelişimine yönelik çalışmalar katılır.

Öğretmenlik Mesleğinde Kariyer Boyutları

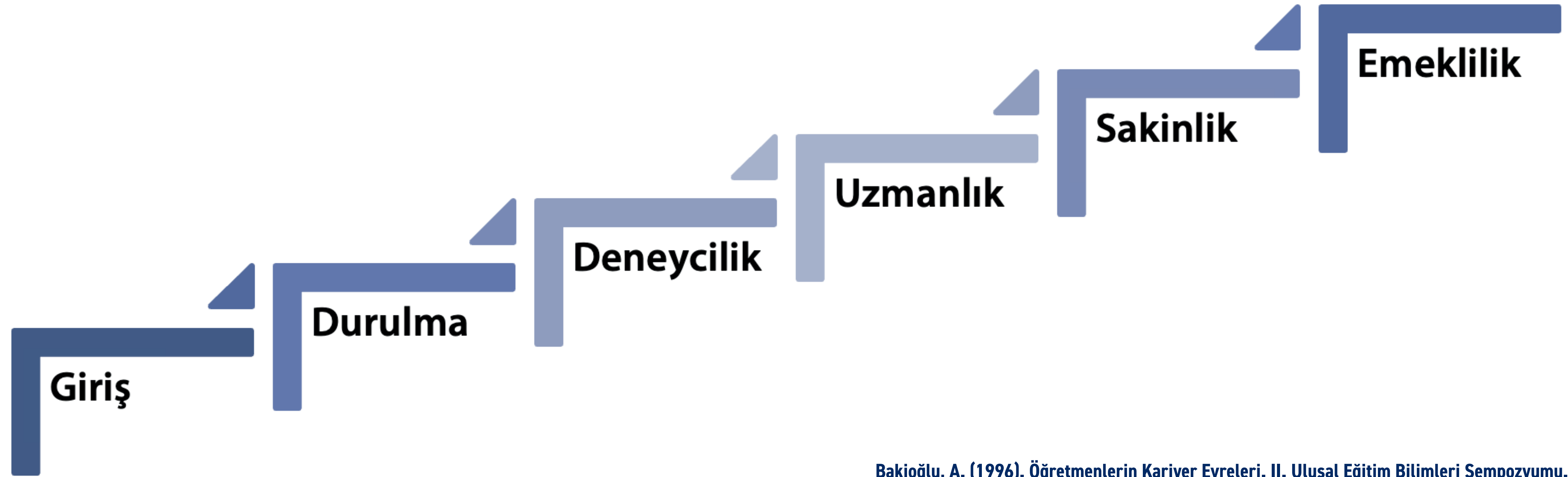

Kariyer

Mesleki Gelişim Aşamaları Bağlamında Öğretmenlik Kariyer Evreleri

Bakioğlu, A. (1996). Öğretmenlerin Kariyer Evreleri. II. Ulusal Eğitim Bilimleri Sempozyumu.

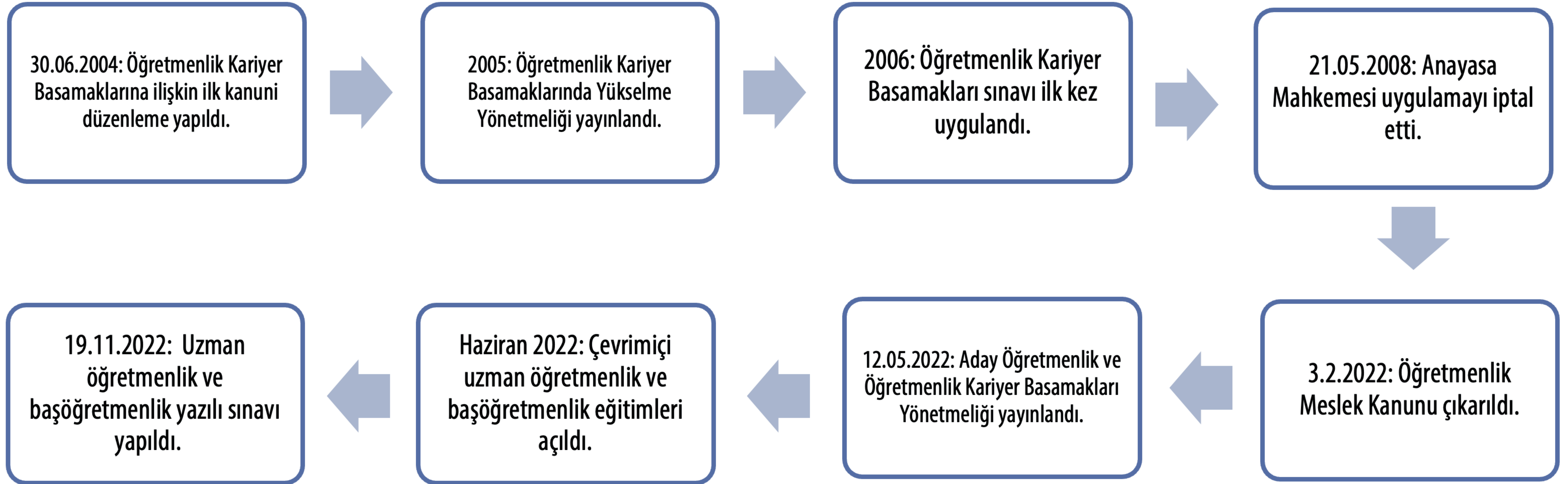

Mesleki Gelişim Aşamaları Bağlamında Öğretmenlik Kariyer Evreleri

8.	İlgisizlik, geri çekilme ve meslekten ayrılma
7.	Muhafazakârlık ve mesleki sönme
6.	Mesleki durağanlık ve huzur
5.	Mesleki hüsrân ve yeniden değerlendirme
4.	Yenilenme, coşku ve ustalık
3.	İstikrar, güçlenme ve yeterlik
2.	Hayatta kalma ve işe alışma
1.	Meslek öncesi hazırlık ve gurur duyma

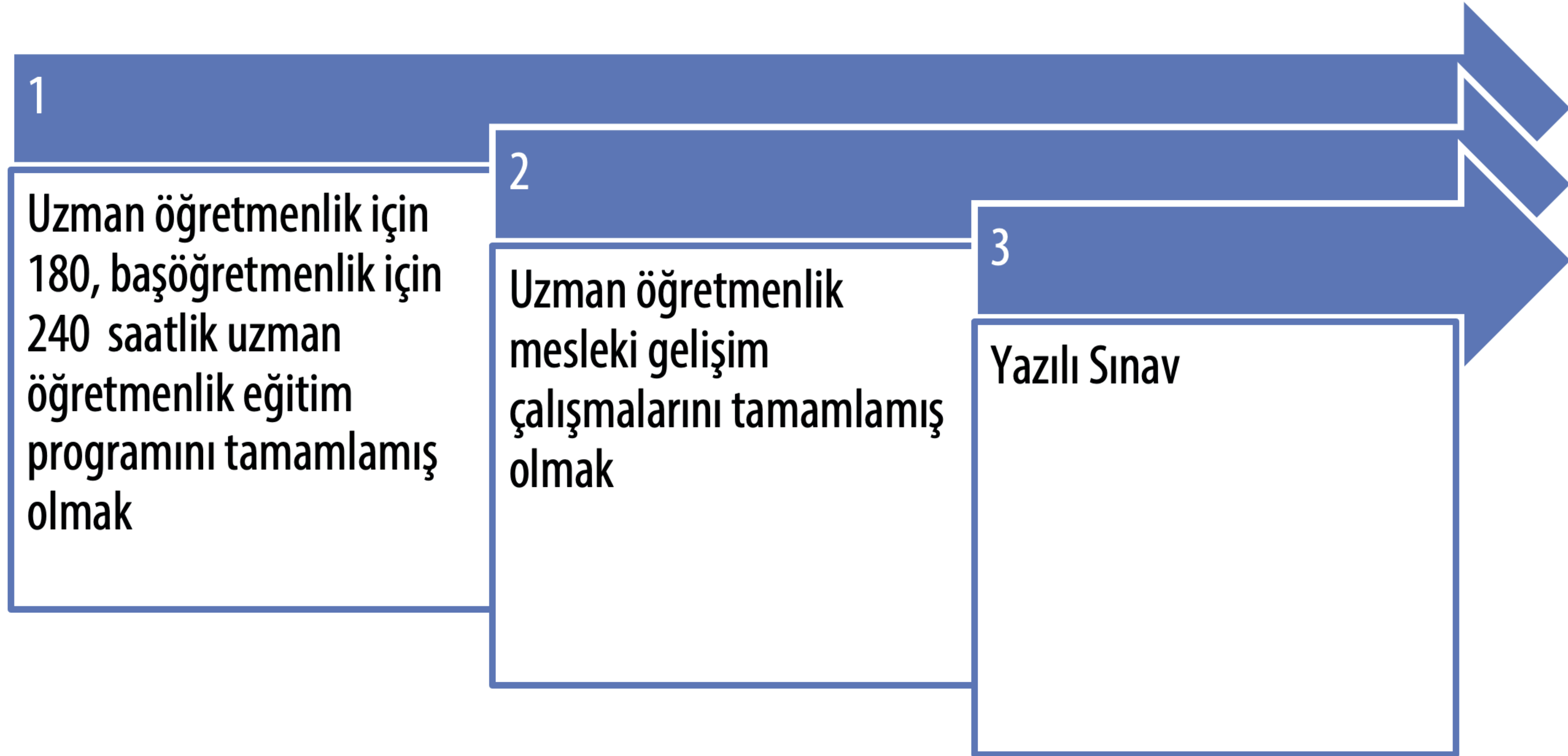
Aydın, İ. (2018). Öğretmenlik Kariyer Evreleri ve Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi. *Journal of Human Sciences*, 15(4)

Mevzuat Kaynaklı Öğretmenlik Kariyer Basamakları

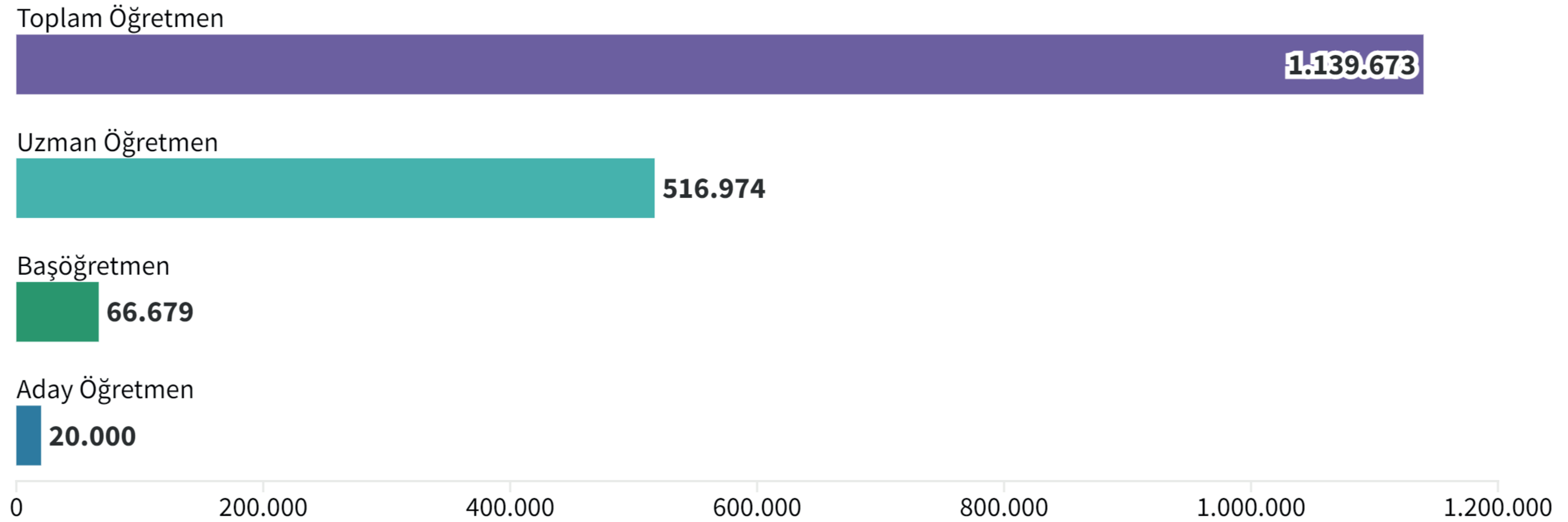

12.05.2022-31833 Aday Öğretmenlik ve Öğretmenlik Kariyer Basamakları

Öğretmenlerin Kariyer Basamaklarına Göre Sayıları (2021/22)

İkinci Görev, Görevde Yükselme, Kadro Değişikliği Bağlamında Öğretmenlik Kariyer Basamakları ve Öğretmenlik Temelli Uzmanlıklar

Öğretmenlik Tabanlı Uzmanlıklar

Okul Müdür Yardımcılığı ve Okul Müdürlüğü
Halk Eğitim Merkezi Öğretmenliği ve Yöneticiliği
Mesleki Eğitim Merkezi Öğretmenliği ve Yöneticiliği
Öğretmenevi Yöneticiliği
Yurt Dışında Öğretmenlik/Okutmanlık
Eğitim Uzmanlığı
Şube Müdürlüğü
İl-İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Müfettişlik
Merkez Teşkilatı Yöneticilik Görevleri
Yurt Dışı Teşkilatı Yöneticilik Görevleri

ÖZEL SEKTÖRDE ÖĞRETMENLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ

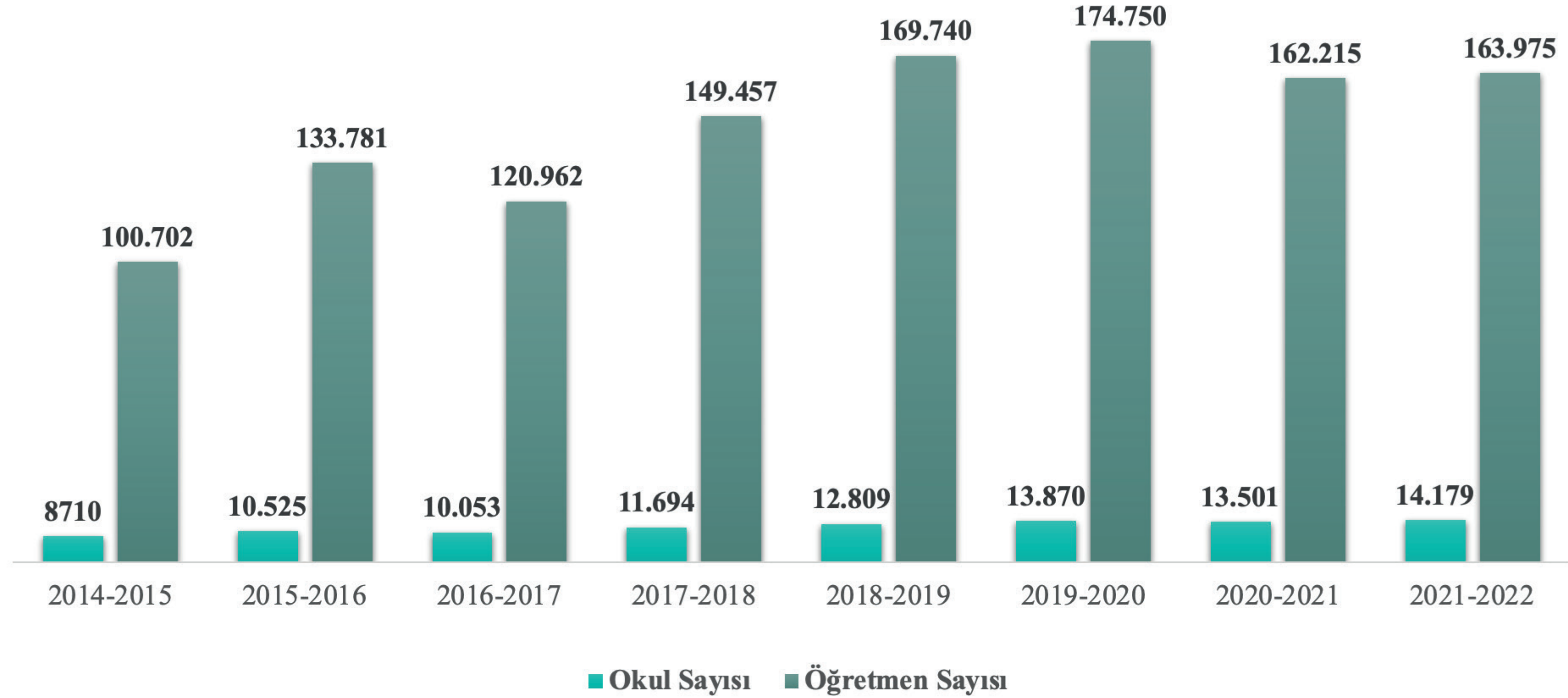
Ali Özdemir

Özel Okullar

- 🔍 Özel okullar 2007 yılında çıkarılan 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre faaliyetlerini yürütüyor.
- 🔍 2014 yılında dershanelerin dönüşüm süreci ve devlet tarafından kurumlara sağlanan teşviklerin de etkisiyle birlikte özel okulların sayısı 14.179'a ulaştı. Bu ise toplamda 70.383 örgün eğitim kurumu olan ülkemizde özel okulların payının %20 seviyelerine çıktığını gösteriyor.

Yıllara Göre Özel Okul ve Öğretmen Sayıları

Kaynak: MEB 2021/2022 istatistiklerinden alınmıştır.

Özel Okullar

- 🔍 Belirli bir ücret karşılığında hizmet sunan eğitim-öğretim kurumlarıdır. Bundan dolayı sektörde rekabet edebilmek, ayakta kalabilmek ve tercih edilmek isterler.
- 🔍 Arasında yaşanan rekabet, velilerin istekleri ve beklentileri ve beraberinde gelen yönetimin baskısı öğretmenleri mesleki ve kişisel olarak etkiliyor.

Öğretmenlik mesleği

- 🔍 1739 Milli Eğitim Temel Kanununda “eğitim, öğretim ve buna bağlı olarak yönetim görevini de üzerine alan bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanıyor ve bu tanım hem özel sektörde hem devlette çalışan tüm öğretmenleri kapsıyor (Uğurlu ve Özdemir, 2021).

Özel Sektörde Öğretmenliğin Dönüşümü

Öğretmenlikte İtibar Kaybı

- 🔍 Öğretmenlikte itibar kaybı özel sektörde kendini daha fazla gösteriyor. Öğretmenlere yönelik olumsuz siyasi söylemler, medyaya yansıyan olumsuz içerikli öğretmen haberleri, özlük haklarındaki yetersizlikler, mesleki profesyonelliğin düşüşü, okullarda yaşanan çeşitli sorunlar bunlardan bazılarıdır.

“Eskiden öğretmenlik ... gibiydi, çünkü ...” “Bugün ise öğretmenlik ... gibi, çünkü ...”

Meslek İtibar Puanları

Meslek	Sıra 2015	Skor 2015	Sıra 2020	Skor 2020	Sıra Farkı	Skor Farkı
Tıp Doktoru	1	88,30	1	87,17	0	-1,13
Üniversite Profesörü	2	83,32	3	83,73	-1	0,41
Hâkim	3	82,17	2	84,26	1	2,09
Öğretmen	4	80,98	14	78,19	-10	-2,79
Diş Hekimi	5	79,50	7	81,93	-2	2,43
General	6	78,31	9	80,68	-3	2,37
Vali	7	78,15	6	82,04	1	3,89
Yüzbaşı	8	77,90	8	80,69	0	2,79
Büyükelçi	9	76,68	5	82,16	4	5,48
Mimar	10	76,23	12	78,76	-2	2,53

Kaynak: Türkiye’de Çalışma Hayatı ve Meslekler, 2020

İş Sözleşmesi ve Özlük Hakları Gerçeği

- 🔍 Özel okullarda çalışan öğretmenler için yıllık sözleşmeler yapılmakta; sözleşmeler yenilenmediği takdirde 1 yıl emek vermiş öğretmene yalnızca kıdem tazminatı verilmektedir.
- 🔍 Sözleşme fesih durumlarında ise tazminat problemleri yaşanmaktadır.
- 🔍 Öğretmenlerin SGK ödemeleri tam ödenmemektedir.
- 🔍 Sözleşmede yazan ders saati sayısı aşılma durumlarında yasal bir yaptırım olmadığından öğretmenlerin iş ortamında yaşadığı huzursuzluk mesleklerini icra ederken zora sokmaktadır.

Maaş ve Zam Sıkıntısı

- 🔍 Özel okullarda görev yapan öğretmenler ekonomik olarak kendilerini güvende hissetmek ve emeklerinin karşılığını almak istiyor.
- 🔍 Özel okulların zam sözleşmeleri genellikle Mayıs ayında yapılıyor ve bu sözleşme en az 1 sene geçerli oluyor. 2022 Temmuz'da asgari ücrete yapılan zam ile özel okul öğretmenleri beklentiye girerek maaşlarında iyileştirme istedi. Ancak ara dönemde sözleşme bahanesiyle iyileştirme yapılmadı ya da kısmi olarak yapıldı.
- 🔍 Asgari ücrete diğer bir zam da 2022 Aralık ayında geldi. Ücretin net 8500 TL'ye çıkması, özel okullarda asgari ücretin altında öğretmen çalıştırma gerçeğini değiştirmede.

Teknik Bir Robot

- 🔍 Özellikle önceden dershanecilik mantığıyla çalışan çoğu öğretmen dönüşen özel okullarda aynı sistemle devam etmekte, kendilerini bir öğretmenden çok dershaneci olarak tanımlamaktadır.
- 🔍 Salgın sürecinde öğrenciler derslere hiç girmese bile veliler yönetim tarafından müşteri gibi algılandığı için derse katılım ve not vermede öğretmenler beklentiler doğrultusunda hareket etmek zorunda kaldı.
- 🔍 Öğretmen para karşılığında tutulan ve üzerinde onlarca yük olan eğitimli bir teknik elemana dönüşmüştür.

Veli Beklentisi ve Yönetim Baskısı

- 🔍 Öğretmenlerden öğrencileri nitelikli okulları kazandırmaları beklenmekte.
- 🔍 Özel okulda her bir veli veya öğrenci müşteri anlamına geldiğinden dolayı öğretmenler “iyi öğretmen” olarak metalaştırılıyor ve rekabette öğretmenlerin prestij sağlayacağı fikriyle sınav başarıları yarışdırılıyor.
- 🔍 Merkezi sınavlarda öğretmenin müfredatta yer alan konulara ait soruları “sorulacak ve sorulmayacak sorular olarak” ayırması, sorulmayacak olanlara daha az eğilmesi neredeyse bir zorunluluk haline geldi.

Özerk Olamama

- 🔍 Özel sektörde öğretmen, bir öğretmenden daha çok bir bakıcı, alınan kararları sorgulamadan yerine getiren, eleştiremeyen, düşük ücretlerle çalışmaya mahkum edilen, iş güvencesi sözleşmelere bağlı olan verilen girdiyi işlemekle görevli bir kişi konumunda.
- 🔍 Eğitim kalitesini belirleyen öğretmense; öğretmenlerin bu süreçte ihtiyaçlarını göz ardı etmemeli ve onların da insan olduğu bilincinde olunmalıdır.

Fazla İş Yüğü

- Öğretmenin akademik kararları özgürce alabildiğı ve desteklendiğı bir ortam olarak görülen özel okulların içeriğine bakıldığında öğretmenlerin yoğun mesailer altında ezildiğı, aslında kendini geliştirecek bir vaktinin olmadığı anlaşıyor.
- Ara tatil ve yaz tatillerinin ek kurslar nedeniyle kısıtlı olması, normal ders saati dışında öğretmenlerin hafta içi ve hafta sonu yaptıkları kurslar, hafta sonu yapılan veli aramaları öğretmenlere kendilerinin insan olduğunu unutturmaktadır.
- Öğretmenlik mesleğinde yaşanan bu anlamsız dönüşüm öğretmenlerin metalaştırılmasına neden oluyor.

Öğretmenler güçlü bir refaha ve huzura sahip olduklarında...

🔍 Duygularını daha iyi yönetirler

🔍 İşlerinde anlam ve amaç bulurlar

🔍 İşlerini dört elle sarılırlar

🔍 Kendilerini başarılı hissederler

🔍 Liderler olarak kendilerini değerli ve saygın hissederler

🔍 İş harici ihtiyaçlarını daha rahat karşılarlar

🔍 Olumlu ve destekleyici bir çalışma ortamı yaratırlar

Öneriler

- 🔍 Meslek içi eğitimler artırılmalıdır.
- 🔍 Öğretmen maaşları artırılmalı ve öğretmenler enflasyona ezdirilmemelidir.
- 🔍 Taban maaş uygulaması getirilmelidir.
- 🔍 Toplumsal farkındalığın artırılması sağlanmalıdır.
- 🔍 Özlük hakları düzenlenmelidir.
- 🔍 Öğretmenlerin sosyo-ekonomik şartları iyileştirmelidir.
- 🔍 Öğretmenlerle yapılan sözleşmelerin içeriği yeniden düzenlenmelidir.
- 🔍 Öğretmenlerin yetkinlik alanlarının farkına varılmalı ve öğretmene gereğinden fazla iş yükü yüklenmemelidir.

ÖĞRETMENLİĞİN DÖNÜŞEN İŞLEVİ: ÖĞRETMENLİKTE MİSYON DEĞİŞİMİ

Arife Gümüş Sarı

Öğretmenliğin Dönüşen Yeterlikleri

🔍 Öğretmen, öğrencisine öğrenmesinde rehberlik edebilecek donanıma sahip olmalı.

🔍 İş Birliği

🔍 Liderlik

🔍 Eleştirel Düşünce

🔍 Yaratıcılık

🔍 İletişim

🔍 Esneklik

🔍 Girişim

🔍 Verimlilik

Yeni Nesil Öğretmen Yeterliklerine Yönelik Türkiye'deki Gelişmeler

Dijital becerilerin gelişmesi için içerik geliştirilmesi ve öğretmenlerin dijital becerilerinin artırılması için öğretmen eğitimleri yapılması, 2023 Eğitim Vizyonu hedefleri arasında sayıldı.

2023 Eğitim Vizyon Belgesi'ne göre dijital öğrenme materyalleri geliştiren lider öğretmenler desteklenerek teşvik edilecek.

Öğretmenliğin Odağına Yönelik Tartışmalar

Öğretmenin “nasıllığına” odaklanmayla sonuçlanabilecek bu arayışların “neyi öğretmeliyiz”i ıskalayabileceği önemli bir risk. Performans mesleğine dönüşen öğretmenliğin öğreticiliğinin zamanla arzu edilmeyen bir zayıflama sürecine girmesi muhtemel.

Hem bilgi birikimi hem de mesleki beceriler noktasında donanımlı öğretmeni hedefleyen öğretmen yetiştirme politikası için hizmet öncesi eğitimin ve mesleğe geçiş aşamasının doğru analiz edilmesi gereklidir.

Değerlendirme

Öğretmen yetiştirme politikalarının pedagojik formasyon endeksli gitmesi nedeniyle hizmet öncesi dönemde mesleki hazırlık yetersiz kalabilmektedir.

Pedagojik formasyon uygulamaları hizmet öncesi öğretmen eğitiminin kalite ve saygınlığı açısından olumsuz bir hava oluşturabilmektedir.

Öğretmenin eğitim sürecindeki öğreticilik rolü merkezî önemini kaybetmeye başlamış, rehber öğretmenlik rolü öne çıkarılmıştır.

Öğretmenlerin kolektif olarak talep ettikleri konuların eğitim süreci dışında hususlar olması mesleki saygınlığın zayıflamasının nedenleri arasındadır.

Öneriler

- 🔍 Öğretmen eğitiminde hizmet öncesi dönemin güçlendirilmesi öncelikli olmalıdır.
- 🔍 Öğretmenlik mesleğinin öğretmenin statüsü, bilgisi, becerisi, mesleki yeterlilikleri bir bütünlük içerisinde ele alınmalı; biri diğerinin önünde tutularak politikalar üretilmemelidir.
- 🔍 Pedagojik formasyon uygulamalarının mesleki saygınlığı düşürecek şekilde organize edilmesi sorunu çözülmelidir.
- 🔍 Dijital öğrenme alanının genişliği ve dağınıklığı öğretmenin öğretici rolünün önemini hâlâ koruduğunu göstermektedir. Bu nedenle bilgi alanının güçlü tutulması önemlidir.
- 🔍 Hizmet içi eğitim planlamalarında bakanlık önemli bir gelişme göstermiştir. Hizmet içi eğitimlerden her öğretmenin yararlanabilmesi sağlanmalıdır.

TEŞEKKÜR EDERİZ